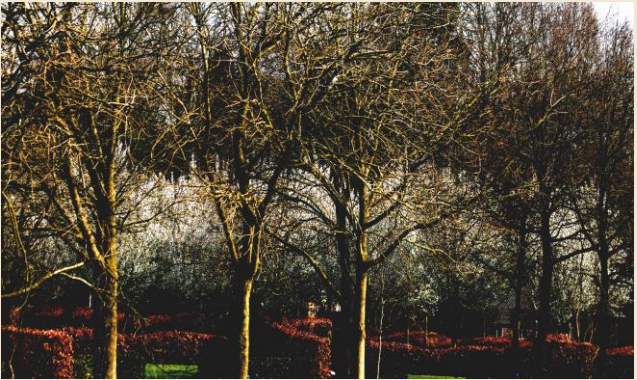

41 Als statistieken zwijgen

We wandelen over een pad van de Parnassusberg, een cirkelvormige heuvel, omgeven door beukenhagen. De lente is doorgebroken, het is 18 graden.

Zoals vroeger elk landgoed een verhoogd uitkijkpunt had om rond te kijken, zo zien ook wij uit over het voormalige landgoed aan de rand van Zwolle, vlakbij de plaats waar in de 15^e eeuw Thomas a Kempis leefde. Voor ons zien we het gerenoveerde koetshuis.

De eerste bloesem laat zich uitbundig zien. Er heerst stilte, waardoor het voorjaarsgeketter van elkaar achtervolgende vogels luid opklinkt. Ze zien uit naar nieuw leven! Er zijn op dit uur nog weinig mensen. Alleen verderop het pad kijkt een man stil voor zich uit, het hoofd licht gebogen.

Begin december 2015 was Louise hem tegengekomen op de markt, die kennis uit de tijd van voor ons trouwen, al weer zo'n 50 jaar geleden. Hij was ernstig ziek. Hij zou de Kerst niet meer halen – zo vertelde hij – maar was er klaar voor, ervan overtuigd dat hem dan een nieuw leven wachtte. Het werd een week voor Pasen. Op Stille zaterdag werd hij begraven op de Parnassusberg, in 2003 aangelegd op de begraafplaats Kranenburg, tot 1933 een landgoed. De grafaarde ligt nog verborgen onder bloemen.

Hij behoort tot een minderheid, want anno 2016 wordt in Nederland circa 65% van alle overledenen gecremeerd. Dat percentage neemt elk jaar toe, sinds in 1913 crematie werd toegestaan. In 1914 werd één man gecremeerd: een hoofdbestuurder van de Vereniging voor Facultatieve Lijkverbranding. Een sterk staaltje geslaagd voorbeeldgedrag! Want in 2015 vonden 93.160 crematies plaats, zo meldt de Landelijke Vereniging van Crematoria. De dood heeft in 100 jaar een ware revolutie in Nederland veroorzaakt.

Waarom wordt gekozen voor een begrafenis of crematie? Dat weten we formeel niet. Het Centraal Bureau Statistiek (CBS) rapporteert jaarlijks over duizenden onderwerpen, maar zwijgt als het graf als het gaat om informatie over 'na de dood – wat dan?' Het is haast niet te geloven – van overheidswege weten we niet hoeveel mensen begraven of gecremeerd worden!

Religieuze en financiële overwegingen lijken een belangrijke rol te (kunnen) spelen bij de keuze van begraven of overlijden. Overheidsbestuurders zullen waarschijnlijk niet treuren om de nog steeds doorzettende stijging van het aantal crematies. Er dreigt anders immers een ernstig ruimteprobleem, zo wordt opgemerkt. In 2015 stierven 141.740 mensen, in 2055 zullen dat er (zo luidt de prognose) 201.586 zijn. Daarvan is maar liefst de helft ouder

dan 90 jaar en dat is een verdrievoudiging ten opzichte van nu.¹

Wellicht wist u het nog niet: als het om asfalt en auto's gaat hoor je nooit over een ruimteprobleem, als het om begraven van mensen gaat wel. Zo zijn wij in Nederland!

Eén ding weten we niet uit statistieken en toch wel zeker: de *leeftijd* is van grote invloed op de keuze voor cremieren of begraven. Wie op de Parnassusberg rondloopt moet wel diep geraakt worden door het verdriet dat schuil gaat achter al die graven op de afdeling voor heel jonge kinderen, vol bloemen, speelgoed, molentjes, foto's, geschreven herinneringen. En op de overige afdelingen is het aantal graven van jonge(re) mensen vele malen groter dan statistisch verwacht zou mogen worden. De beheerder van Kranenburg wist het en ook bij uitvaartondernemingen is het bekend: er worden relatief veel minder jonge mensen gecremeerd. In een onderzoek van een uitvaartorganisatie noemden jonge mensen begraven vaak wel *ouderwets* of zelfs *oubollig*, maar de harde werkelijkheid is anders: het merendeel van de overleden jonge mensen wordt begraven, niet gecremeerd. De ouderen gaan (als het henzelf betreft) dus na hun dood nog mee in de stroom van 'de moderne tijd', de jongeren veel minder...

Als we verder lopen op het pad van de Parnassusberg, lopen we voorbij de man die er al stond toen wij kwamen aanlopen, zijn hoofd gebogen. We zien de leeftijd op het grafmonument: jonger dan 20 jaar. Het is alsof het verdriet zich in de genen van de man heeft genesteld en hij daar wel moet blijven staan nu hij treurt om wie na hem kwam maar voor hem ging.

Worden jonge(re) mensen bij voorkeur begraven omdat dit ritueel beter helpt om de op dat moment onaanvaardbare vergankelijkheid van dat jonge leven te ervaren en te aanvaarden? Omdat het graf zichtbaar maakt dat de natuur behalve het leven ook de dood behelst? Wordt zo de natuur de gelegenheid geboden om te doen wat natuurlijk is: het lichaam tot stof laten vergaan? Alsof daar-

door het te vroege afscheid toch kan worden uitgesteld? Omdat het niet te verdragen valt dat het jonge lichaam door hitte wordt verteerd? Omdat de achterblijvers dan ook zelf nog die pijn zullen ervaren? Omdat wie achterblijft iets van zichzelf verliest als een kind sterft?

Begraven of cremeren? In hun burelen weten de beleidsmakers van niets. De statistieken zwijgen. Het antwoord op al die vragen ligt in de doodse stilte van de Parnassusberg:

Het hart heeft zijn redenen, die de rede niet kent.²

1 Ook zo verbaasd over de 'prognoses overledenen'? Zie [CBS](#)

2 Blaise Pascal (1623-1662) in *Pensées*

Reactie? Klik [hier](#)

